

24.9.2014

PROFESSORIT JA TIETEENTEKIJÄT

Yliopisto- ja tiedepoliittiset tavoitteet vuoden 2015 vaalien jälkeiseen hallitusohjelmaan

Tutkimus ja opetus tukevat ja luovat uutta kasvua ja Suomen menestystä. Niiden tulee olla maan seuraavan hallituksen ohjelman painopisteitä.

Yliopistoille ennustettava, pitkäjänteinen rahoitus

- Yliopistoindeksin jatkuva leikkaaminen tulee lopettaa – on syytä palata noudattamaan yliopistolakia.
- Perustutkimuksen osuutta tutkimuksen rahoituksessa on vahvistettava.
- Julkisen rahoituksen kilpailtua osuutta ei saa enää kasvattaa suhteessa perusrahoitukseen.
- Rahoitusta on suunnattava pitempikestoiseen tutkimukseen.
- Opintoaikojen lyhentäminen ei onnistu, elleivät myös opiskelijat ota vastuuta omasta oppimisestaan.
- Tieteelliseen tutkimustoimintaan tehtävien lahjoitusten verovähennysoikeuden yläraja on poistettava.
- Verovapaan apurahan yläraja tulee nostaa.

Avoimuus ja vertailukelpoisuus

- Yliopistojen toiminnan raportointiin liittyvistä keskeisistä tunnusluvuista olisi syytä säätää yliopistolaissa.

Henkilöstö tekee tuloksen

- Tutkijaura koostuu liiaksi lyhyistä määräaikaishuutoista – yliopistoissa on panostettava ennustettavampiin tutkijanuriin.
- Professorien tutkimuskaudet ovat edellytys tieteen korkealle tasolle.

Korkeakoulujen yhteistyö

- Yliopistoja ja ammattikorkeakouluja kehitetään itsenäisinä dualimallin pohjalta; tieteellinen tutkimus ja tutkijankoulutus kuuluvat vain yliopistoihin.
- Rakenteellisesta kehittämisestä mahdollisesti vapautuvat voimavarat jätetään yliopistojen käyttöön.

Yliopistolain jatkoarviointi

- Yliopistolain vaikutusten jatkoarviointi tulee tehdä viimeistään vuonna 2016. Tunnuslukujen tarkempi raportointi voidaan ottaa lakiin tässä yhteydessä.

PERUSTELUJA

Yliopistoille ennustettava, pitkäjänteinen rahoitus

- Yliopistorahoituksen myönteinen kehitys on hidastunut 2000-luvulla.
- Yliopistoindeksiä on leikattu ja puolitetty; tämä on luonut epävarmuutta ja näköalattomuutta.
- Tutkimukseen ja tuotekehitykseen käytettiin vuonna 2013 Tilastokeskuksen arvioin mukaan 3,49 % bruttokansantuotteesta. 4 %:n tavoite uhkaa jäädä yhä kauemmaksi – samaan aikaan muissa Pohjoismaissa on panostettu tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Tilastokeskuksen arvion mukaan valtion t & k -rahoitus vähenee 42 miljoonaa euroa vuonna 2014.
- Tutkimus- ja innovaationeuvoston mukaan kilpaillun tutkimusrahoituksen osuus on jo 56 %. Vastaavasti perustutkimuksen rahoitusosuus on koko ajan pienentynyt.

Avoimuus ja vertailukelpoisuus

- Yliopistojen ilmoittamat tunnusluvut eivät anna riittävää kokonaiskuvaa niiden toiminnasta. Tietojen vertailtavuus yliopistojen välillä on hankalaa. Myös Valtiontalouden tarkastusvirasto on kiinnittänyt huomiota julkisrahoitteisen toiminnan tilivelvollisuuteen.

Henkilöstö tekee tuloksen

- Useissa yliopistoissa käydyt yhteistoimintaneuvottelut ovat vaikeuttaneet henkilöstön keskittymistä ydintehtäviinsä. Epävarmuus on saanut aikaan myös sitä, että huippututkijat jättävät yliopistouran.
- Aloituspaiikkoja on lisätty ja lisätään edelleen – samaan aikaan henkilöstöä vähennetään eli opettajien ja opiskelijoiden lukumääräsuhde kehittyä entistä huonompaan suuntaan verrattuna keskeisiin kilpailijamaihin.
- Yliopistojen kansainvälisyyttä mitataan liiaksi fyysisenä liikkuvuutena maasta toiseen. Kansainvälisyys on tutkijoiden normaalia, jokapäiväistä kanssakäymistä verkossa, opetusyhteistyössä, konferensseissa jne.

Korkeakoulujen yhteistyö

- Painopistealoista päättäminen kuuluu yliopistojen autonomiaan.
- Ammattikorkeakoulujen tulee keskittyä alkuperäisen tehtävänsä mukaisesti palvelemaan alueellisia tarpeita sekä keskittyä soveltavaan tutkimukseen ja käytäntöä palvelemaan opetukseen (Suomen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän kansainvälinen arvio).

Yliopistolain jatkoarviointi

- Yliopistouudistuksen vaikutusten jatkoarviointi tulee tehdä viimeistään vuonna 2016, kuten sivistysvaliokunta on esittänyt. Henkilöstön äänen tulee näkyä arvioinnissa.